A-KLINIKKASÄÄTIÖ

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Lausunto: Kansalaisaloite kannabiksen käytön rangaistavuuden poistamiseksi
KAA 5/2020 vp

A-klinikkasäätiö kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto koskien yllä mainittua kansalaisaloitetta.

A-klinikkasäätiö on addiktioihin erikoistunut päihdealan asiantuntijajärjestö. Teemme työtä addiktioihin liittyvän häpeänleiman, stigman, poistamiseksi ja yhteiskunnan inhimillistämiseksi. Haittoja vähentävä työote on osa toimintaamme. Lausuntomme ottaa kantaa tähän kansalaisaloitteeseen näistä näkökulmista.

Pidämme tärkeänä huumeiden käytön rangaistavuuden poistamista. Olemme vahvasti sitä mieltä, että sekä kannabiksen että muiden huumausaineiden käyttö tulisi dekriminalisoida. Tämän vuoksi kansalaisaloite kannabiksen käytön rangaistavuuden poistamiseksi on tärkeä avaus yhteiskunnalliselle keskustelulle siitä, miten nykyistä huumepolitiikkaa voitaisiin inhimillistää.

Päihderiippuvuuteen sairastuneet ihmiset ovat usein yhteiskunnallisesti heikossa asemassa. Nykylainsäädäntö ei pysty takaamaan yhtäläisiä oikeuksia palveluihin ja hoitoon pääsyyn, koska käytön rangaistavuus saa muun muassa aikaan sen, että ihmiset salaavat käyttöään viimeiseen asti stigman ja negatiivisten seurauksien pelossa. Rangaistavuuden sijaan varhaista puuttumista, hoitoon ohjausta ja ennalta ehkäisevää sekä haittoja vähentävää päihdetyötä lisäämällä voidaan tehokkaammin vähentää huumeiden käytöstä aiheutuvia haittoja sekä yksilön että yhteiskunnan näkökulmasta.

Kohtaavassa työssä tavataan syrjäytyneitä, marginaalissa eläviä ihmisiä, joiden ongelmat ovat kasaantuneet päihteiden käytön seurauksena. Huumeiden käytön kriminalisointi osaltaan työntää näitä ihmisiä yhteiskunnan ulkopuolelle ja lisää kielteistä suhtautumista yhteiskuntaan. Yhteiskunnan ulkopuolella päihdemaailmassa huumeita käyttävän ihmisen elämä on rankkaa ja kuluttavaa. Erityisenä huolen aiheena ovat huumeita käyttävät nuoret, jotka ovat pudonneet palveluiden ulkopuolelle. Heidän tilanteensa on huolestuttava. Mielenterveyshäiriöt ja alle 25-vuotiaiden myrkytyskuolemat ovat lisääntyneet viime vuosina, eikä hepatiitti C -tartuntoja ole saatu laskemaan. Huumeiden saanti on suhteellisen helppoa sekä kadulta että pimeästä verkosta. Mitä enemmän huumeiden käytöstä aiheutuvia haittoja kasaantuu nuorelle, sitä vaikeampi päihteiden maailmasta on irrottautua.

A-klinikkasäätiö on samaa mieltä kansalaisaloitteen tekijöiden kanssa siitä, että nykyinen huumepolitiikka ei ole onnistunut tavoitteessaan huumeiden käytön haittojen vähentämiseksi. On tullut aika uudelleen arvioida nykyistä huumepolitiikkaa. Näemme huumeiden käytön haasteena, johon tulisi löytää ratkaisuja sosiaali- ja terveydenhuollon keinoin. Käytön dekriminalisointi on tutkimusten mukaan vähentänyt merkittävästi huumekuolemia ja lisännyt huumeita käyttävien

ihmisten hyvinvointia ja terveyttä. Huumeiden käyttö ei ole lisääntynyt käytön rangaistavuuden poiston seurauksena.

Päihderiippuvuus on hoitoa vaativa sairaus. Mielestämme ei ole niinkään tärkeää tehdä eroa viihde- tai ongelmakäytön välille vaan pikemminkin ymmärtää päihteiden käytön riskit. Kun päihteitä käytetään, on riskinä päihderiippuvuuteen sairastuminen. Päihderiippuvuus ei ole tietoinen valinta, vaan pakonomainen tarve käyttää päihteitä. Riippuvuuden näkökulmasta ei ole myöskään merkityksellistä erotella huumausaineita haitallisiin tai vähemmän haitallisiin aineisiin.

A-klinikkasäätiö ei kannata lakialoitetta yksinomaan kannabiksen käytön rangaistavuuden poistamiseksi. Jos käytön rangaistavuudesta luovutaan, sen tulisi koskea kaikkia huumausaineita. Lakimuutos mahdollistaisi uusien haittoja vähentävien toimenpiteiden, kuten käyttöhuoneiden ja ainetunnistuksen käyttöönoton. Toivomme, että yhteiskunnallinen keskustelu jatkuu käytön rangaistavuuden poistamisesta ja että huumepolitiikkaa muutettaisiin sellaiseksi, että se vastaisi huumeiden käytöstä aiheutuviin haittoihin nykyistä tehokkaammin ja inhimillisemmin.

Helsingissä 26.11.2021

Hannu Jouhki
toimitusjohtaja
A-klinikkasäätiö sr